

ORADEA-MARE (N.-VÁRAD)
17 aprilie st. v.
29 aprilie st. n.

Ese în fiecare duminică
Redacțiunea:
Strada principală 375 a.

Nr. 16.

ANUL XXX.
1894.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.
Pe $\frac{1}{4}$ de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei.

Vasile Alecsandri.

Fragment din discursul de recepțiune, ținut în Academia Română, la 25 martie (6 aprilie.)

Sire,
Alteță Regală,
Domnilor și onorați Colegi,

grafia amicului său C. Negruzzi: «să cunoșcem bine
«timpul în care a scris, gradul de cultură al limbii în
«care a fost îndemnat a scrie și greutățile de tot soiul

A vorbî despre
Alecsandri este
a desfășura par-
tea cea mai în-
semnată a isto-
rii noastre de
cincideci de ani în-
côce, la strălucirea că-
reia el a contribuit nu
numai ca bun patriot
ci și ca poet de ma-
re talent. De pe za-
rea încă turbure de
fapte și de întâmplări,
vom desprinde deci
pe acelea cari vor avea
mai ales menirea să-i
pună personalitatea în-
tr'o lumină mai vie
și mai senină.

Poet duios cu limbă
dulce și alésă, în su-
fletul lui a fost în-
mănușiate simțirile,
dorurile și avântul
poporului Român, a
cărui vitejie a slăvit-o,
a cărui suferință a
plâns-o, a cărui bu-
nătate a cântat-o.

Intrupare poetică
deplină a némului, se
cuvine deci să cer-
cetăm sub ce înrîurire
și în ce condițiuni a
luat el astfel ființa la
noi și drept aceea tre-
buie, precum însuș o
spune începând bio-

«prin care geniul său
«și-a făcut drum pen-
«tru ca să iasă la lu-
«mină».

Dacă ne ridicăm cu
amintirea până la vre-
murile Fanarioților,
pétă de rugină pe
scutul țerei, vom vedé
că această epocă de
trufașă împărechiere
între pofta nesățioasă
de înavuțire, viclenie
și corupțiune, a fost,
póte cea mai dărăpă-
nătoare dintre câte
urgii au năvălit vre-
odată asupra-ne.

Aceste «hârburi ale
nobleței Bizantine»,
cari întrebuițau aurul
«pentru a ajunge la
putere și puterea pen-
tru a ajunge la aur»,¹
s'au silit a stîrpi or-ce
simțiment național în
noi, și au gonit limba
română din școle și
biserici, făcând din
limba grecescă limba
Statului și a societății.
Posturile cele mai în-
seninate și mai mănóse
ale țerii le dedeau
rudelor, amicilor și

¹ Charles Pertuisier. —
La Valachie et de l'influence
des Grecs du Fanal pag.
102.

favoriților; averea colosală a monastirilor o lăsa pe mâna călugărilor greci hrăpitori, fătarnici și desfrânați, urmărind cu cea mai aprigă ardere până și umbra de demnitate ori de independență ce întâlneau în cale. Ei ajunseser, dice Raicevich¹ să «ia față de cei ce aveau «nenorocirea de a fi supuși lor o înfățișare atât de «plină de îngâmfare, încât boerii nu steteau înaintea «lor decât plecați în două și tremurând. Mulți când se «coborau din trăsura și se urcau la Domn își făceau «cruce de frică și se rugau la sfinți să le vie în ajutor» ... Nu este deci de mirare ca în lunga perioadă a acestor Domni năravurile să se fi degradat, caracterele să se fi nimicit, viciile să fi luat locul simplelor și curatelor deprinderi de altă dată, iar boerii pământeni să fi ajuns a cere cu rugămintă chiar dela Hospodar «să nu fie vrednic de a se înalță la rangul boieriei, acel «fecior «de boer care nu se va silii să meargă la învățatură și «să învețe carte elenescă»².

Cum steteau treburile publice, demnitatea țerei, averea, cinstea, viața locuitorilor?

În administrație destrăbălare, jaf, imoralitate și asuprire; în societate lucs, trândăvie, rele deprinderi, góna după favoriti, ignoranță și nepăsare pentru tot ce se petrece în giurul ei; în popor muncă încordată, biruri grele, schingiuri și tâlhării. Óstea aprópe desființată, umilirea din afară mai îndrăsnită în fața slăbiciunii din năuntru; negoțul național în ruină, indeletnicirile industriale pe mâna străinilor, nici o lege respectată alta, decât a celor bogăți și puternici, vechile pravile și aședămintele călcate în picioare; amintirile gloriose ale trecutului, șterse din mintea tuturoră într'adins de dascălii greci, cari învățau pe copii, să-și urască némul și să-și desprețuască limba.

Cu tóte acestea, nici tirania sângerósă și lacomă a stăpânitorilor, nici injosirea năravurilor, nici góna fără de milă a tot ce eră românesc din cuprinsul Curților Domnești și boerești, nici intronarea limbei grecești în școlă și în biserică, nu putură stinge în inima poporului dragostea și cultul limbei sale strămoșești, care îi alină prin cântece durerea, prin rugăciune îi povățuie mintea la răbdare și la bine, și deosebiá astfel opinca țărănescă — singură nepângărită de puhoiul stricăciunilor — de acea obștie putredă și vinovată care asistă tolănită pe móle, cu ochii impaenjeniti de vicii, la năruirea sfințelor tradițiuni, la batjocura străvechilor credințe și la desființarea némului.

Sub streșina de stuf îngustă și jóasă, în bordeiul umed și întunecos, la munte și în câmpie, se adăpostí nobila fiică a Romei, de mai târđiu Alecsandri avé să ne-o aducă de mână cu podóbă de flori și de stele, ca pe o Vestală care cu prețul vieții ținuse nestins focul sacru, în vremuri de urgență, pe altarul Patriei!

Noroc dór că învățatura dascălilor greci eră mai puțin substanțială și mai puțin primejdiosă, decât propaganda patriotică ce făceau în țerile nóstre, (care și până ađi în geografiile și atlasurile școlilor publice din Elada, sânt trecute ca făcând parte integrantă din Chersonesul Elenic?!) Ei ênșii și în mare parte lipsiți de cultură, de simțimentul estetic și puțin în stare de a eși din generalități ori din vage explicațiuni asupra operilor clasicității, pe care pretindeau a le tâlmăci elevilor, n'aveau nici program, nici metodă, astfel că lecțiunile lor, erau pe cât de pretențioase, pe atât și de superficiale.

¹ Osservazioni storiche naturali e politiche intorno la Valachia e la Moldavia (Napoli 1778.)

² Discursul de recepțiune la Academie al lui Papiu-Ilarian.

Iată cât de minunat povestește Ion Ghica¹ chipul lor de a «învătă carte» pe feciorii de boer: «Incepeau «cu Eclogiarion dela «file Grigore», — un fel de chrestomatie ad usum Delphini. Când ajungeau la scórta «din urmă a cărții te puneau la Terpsitea, așa se numia Gramatica compusă de prea învățatul Dascăl Nicolae Duca, îți da de cetia din Dialogurile morților «de Lukian și te puneau la Technologie. Decă declinai «bine numele și conjugai verbul erai scăpat, decă nu «*tipto!*» Loghiotatul nu se turburá de înțelegeai ori nu, «de șcieai cine eră Charon, ce eră Stixul și ce putere «avea Joe. După 3 séu 4 ani ajungeai la Xenofont séu «la Plutarch, cu care te deprindea la Sintaxă; potriviai «alți 3 séu 4 ani numele cu adjectivul, cu adverbul și «cu pronumele, de le nemeai bine, erai scăpat, de «nu «*tipto!*» Decă înțelegeai copilăria lui Ciru, de cunoșceai séu nu locurile pe unde au trecut cei 10.000, «nu voiau să șcie, nici căutau să se intereseze la viața «lui Timoleon séu a lui Epaminonda, totul eră tehnologia și sintaxa să-i fie cu bine și te treceau la poezi «inceptând cu «Minin aide Thea» și în deuce ani te da «gata, *telios*.

«Fără noțiuni serioase de istorie, fără filosofie și fără elemente de matematică de luá de mână și «te ducea într'o duminecă la părinți, dícându-le cu îngâmfare: Băiatul a isprăvit cartea.»

Despre educațiune să nu mai vorbim, căci din pruncie copiii dați pe mâna slugilor și a țiganilor din curte, nu puteau să ia nici pilde morale, nici deprinderi oneste dela dênșii. În mijlocul acestei atmosfere grele și stricăcioase de ignoranță și de corupțiune, resăriau inse ici și colo mici puncte luminoase: capete cu minte cumpénită, inimi cu nobile simțiri. Ele au luptat cu condeiu și cu fapta, ca limba nóstă urgisită să nu fie dată uitării, ci să iésă când și când la ivelă, spre rușinarea celor ce credeau că nu e dat «limbei boilor» să rostescă cele cuvinte numai «limbei deilor!» Mișcarea reinverii se începú de către frunțașii bisericii. Ea fu negresit palidă, izolată, lipsită de legătura regulată a ideilor, refractară, în cele mai multe părți, legitimei independente a minții și fără forme precise, pentru expresiunea concepțiunilor originale.

Când de mai bine de un secol Dascălii Greci propoveduiau că tótă înțelepciunea, tótă frumusețea, eleganța și adâncimea poetică ori filosofică, a tot ce s'ar puté vorbi și scrie pe lume, se cuprind — fără asemănare — numai în operile geniale ale străbunilor Eleni și că cei ce au venit, séu vor mai veni după dênșii nu pot face decât să repete aceleași idei și să exprime aceleaș sentimente în limbi neasemănate «mai serbede, mai grosolane, mai sárace», firesc lucru eră ca descu-ragiarea să se incube iu sufletul și péna să sovăiescă în mâna scriitorului. — Totuș mitropoliții Moldovei Iacov I. și Iacov Stamati, fac unul o carte de blestem asupra celor ce «ar pune lifte străine în scaune de episcopi», celalalt o chronologie a Domnilor și mitropolițiilor țerei, stăruind din rēspuțeri pentru înlocuirea în școli a limbei grecești, prin limba latină «pentru pregătirea și podóba cunoșcințelor trebuitoré limbei nóstre». În Valachia mitropoliții Grigore, Filaret, Daniil, Dascălul Damaskin, mai târđiu episcop de Buzéu, apoi episcopii Rómnicului Inocenție, Clement și Cesarie, au scris și tipărit cărți românești fie asupra slujbei fie asupra istoriei biserice. Printre boeri găsim pe Văcărești, din care Enache tipări o gramatică română la Viena

¹ Scrisorile lui Ion Ghica către Alecsandri. — Scrisórea XI.

(1787) și o «Istorie a prea puternicilor împărați Otomani 1788—1796», apoi o mică colecțiune de versuri simple și ușore, date în mare parte ca exemple în tectul Gramaticii sale. După dânsul fiul seu Alecu și nepotul seu Iancu Văcărescu, se ridicară mai sus și îmbogățiră limba cu poești, dintre cari unele au ramas și până azi în literatura noastră. Cu timpul și cu deprindere inimile se oțeliră și curagiul își mai luă avânt, mai ales față cu mișcarea de reinviere națională a Românilor din Transilvania; căci pe când Fanarioții prigoniau limba și literatura la noi, ele erau cultivate și ocrotite dincolo de Carpați.

Maniu Micul (Samuil Klein), Șincai și Petru Maior aședară în file neuitate cronicele țărilor române, culese și descifrate de prin manuscrisele arhivelor străine, compuseră regule filologice și gramaticale, lexicóne, studii teologice și morale.

Intr'adevăr, o auroră glorioasă se iviă pe cerul nostru! Tóte sufletele pline de abnegațiune și cu dor de țără se infrățiră într'un avânt de rivnă și de entusiasm făcând să vibreze, până și în piepturile cele mai uscate, o cordă de mult amortită!

Țikindeal scriă fabule și «precepte filosoficești și moralicești»; Ion Barac și Vasile Aron compuneau poeme și alegorii, Vornicul Alecu Beldiman traducea tragedii și poeme franceze ori germane și nemuriă în versuri «Jalnică Moldovei Tragodie»; Conaki «luă în mână lira erotică cu care esaltă în simțiuani materiale o generațiune intrégă»¹; Paris Momulénul scriea «Plângerea și tânguirea Valachiei», lovind în străinii cari au găsit bine în sinul patriei noastre și au exploatat-o și au călcat-o pe urmă în picioare, apoi ode ca «Patria», «Cântarea lui Dđeu», «Memoria celor trecute»; Văcărescu compunea poezia «la Pravila țerei», «Ciasornicul indreptat», «Bna Vestire», «Oda la marca țerei» și altele.

De altfel «transițiunea dela școlă grecescă la cea franțuzescă și românescă incepuse de mult. Încă din timpul revoluțiunii franceze, Laurençon, Ricordon, Colçon, Mondonville, toți conți și marchizi francesi emigrați se transformaseră în dascăli. Pe la 1866 când «veniră Muscalii, mai mulți tineri și fete de boer vorbiau franțuzește». Cu Gheorghe Lazăr, cu Efrosin Poteca, Costache, Moroiu, Simion Marcovici și Petrache Poenaru în Țera Românescă, iar în Moldova cu mitropolitul Veniamin Costache, Gheorghe Asaki, G. Săulescu, Fabian și G. Filipescu școlă română își luă avântul.

În sfârșit, după vécuri de letargie mintea și inima ni se indreptă iarăș către isvórele adevărului și ale luminei. Poezia, cu simțiméntul naturei uitată, disprețuit séu neînțelésă își luă sbor, împărechiiând espresiunea cu gândirea — glas lăuntric al sufletului — și renașcerea noastră intelectuală sbucni la viétă!

Școléle străine ale lui Lambru, Vardalah, Vaillant, Govdala, Cuculi, Cuenin se prefăcură cu incetul în școli naționale sistematice. În București și Iași se formară colegii cu profesori de istorie, filosofie, matematică, limbi străine vii și mórte. Studiul limbei române fu predat cu aménunțită ingrigire, calitățile și fnumusețile ei fure scóse cu talent la ivélă de profesori invétăți, poeți distinși și scriitori insemnați pentru a dovédi lunei civilisate, care asistă indoelnică și curiosă la deșteptarea noastră națională, că ea putea cu aceeaș mlădiere și ar-

monie, ca alte limbi, să esprime în ori-ce formă literară ideile și simțimintele câte se mișcau în noi!»

Atunci poeții luând lira, cântară din strune nouă, care patria, care vitejiile strămoșești, care amorul și măréta natură, ori înțelepciunea dobitócelor, biciuind și ridiculele societății, care, în sfârșit, strămutând în versuri românești cele mai alese dintre bucățile literaturilor străine. Astfel în scurt timp avurăm meditațiile lui Lamartine, Ruinele Têrgoviștei. Isachar, Elegii, Sburătorul de Eliad, Ciasurile de mulțumire ale lui C. A. Rosetti, Pécatele tineretelor de C. Negruzzi, fabulele Săulescului și ale lui Donici, odele, elegiile și sonetele Cavalerului Stamati, poeziile lui Boliac și ale lui Sion, iar Grigore Alecsandrescu, făcî să se audă pentru întéia óră în limba română versuri cu adânci și patriotice gândiri, ca cele din meditațiunile sale, ori înarmate cu boldul ironiei ca în Satirile și Fabulele, ce forméză partea mai caracteristică și mai insemnată a scrierilor sale.

Cu tótă tendința acestor scriitori de a se inspiră mai ales de produsele literaturii franceze, reproducând ori imitând multe dintr'ensele, nu e mai puțin adevérat că lor li se cuvine lauda pentru munca ce și-au dat de a pregăti, a neteđi și a perfecționá órecum instrumentul, din care alții aveau să scótă tonuri și armonii mai inalte și mai măestre.

Trebuie să recunóscem că educațiunea franceză ce incepuse, (de pe la finele secolului XVIII), a se da tinerilor din familiile nobile ale țerei — «sub Alex. Moruzi mulți Francesi espatriati erau óspeți intimi ai «Curții Domnesce și dedeau lectiuni de morală și de înțelepciune până și în mijlocul petrecerilor celor mai frivole»¹ acéstă educațiune care azi este complimentul indispensabil al ori cărei creșceri bine ingrigite la noi, a avut și va avé încă o ințurire bine caracterisată, nu numai asupra năravurilor noastre publice și sociale, ci și asupra multora din treburile noastre politice. Și decă acum pe la finele secolului al XIX când Românii au ajuns a fi mai «blasați», iertați-mi vorba, de străinătate și de minunile ei, când limba franceză este idioma curentă și de suprem bun gust, în care se exprimă ori-cine are pretențiunea de a fi distins în societatea elegantă, când dragostea pentru străini și străinism s'a incuibat, de când cu invasiile din urmă, peste măsură la noi, ce a trebuit să fie entusiasmul dela începutul vécului pentru ca Thouvenel să pótă scrie pe la 1839 că: «Un français est reçu à Bucarest comme un ami, un compatriote et souvent dans un salon où la conversation se tient en notre langue, où l'on parle de nos moeurs, de la littérature Parisienne, on se demande si vraiment la Roumanie est séparée de la France par tant de pays dans lesquels les moeurs et l'influence française ont une moindre importance»². Iar Saint Marc Girardin³ să constate că limba franceză e de un us general în Principate.

(Va urmá.)

D. C. OLLANESCU.

Inima e rege constituțional: trebuie s'o lăsăm să domnescă, dar nu să guverneze.

*

Cine se iubește prea mult pe sine nu își crede nici pe fratele seu la nevoie.

¹ Al. Odobescu. — Revista Română. Tom. 1 pag. 526.

² Revue des Deux Mondes. — 15 maiu 1850 pag. 567.

³ St. Marc Girardin. — Souvenir de voyage en Orient.

Sonet.

Revenit frumoasa primăveră ;
Copacii par că-s niși de-atăta flóre ;
Dorinți copilărești, renăscătoare,
Fac inimile noastre să tresară . . .

Iubire e in razele de sóre,
Și farmec in a codrului fanfură,
Și visuri dulci in liniștea de séră :
In cer și pe pământ e serbătóre.

Ascult, privesc, respir cu lăcomie,
Căci totă frumuseța asta îmi pare
Că nici odată n'are să mai fie!

Și-s fericit, c'am fost o clipă 'n stare
Să simt, in marea lumii armonie,
A gândurilor mele intrupare.

A. VLAHUȚĂ.

15 gologani datorie.

Nu Aristide, negustor cinstit, veduv, având o singură fată, șade in sufragerie. Aburii eșiți din castrolul plin cu ciorbă se ridică spre tavan; el inse nu mânâncă și cu neliniște își aruncă din când in când ochii spre ciasornicul de părete care își urmează liniștit și regulat «tic-tac»-ul seu. Pe mesă sânt doue tacâmuri. Pe această a doua persoană o așteptă Aristide, dar nu așteptă bucuros, fiind că divisa lui e punctualitatea, la mesă mai cu sémă. El prân-dește punct la 12 și cinéză la 6. Acum își așteptă fata, pe iubita lui Maria. Îi eră frică să nu se strice bunătate de ciorbă. Ciasornicul arată 6 și jum. O fómemeare îl cuprinse. Nu putea înțelege ce i s'o fi întâmplat Mariei de întârșie.

In acel moment intră in sufragerie bătrâna ingri-gitoare, bucătăreșa, fată in casă, cu un cuvânt «fac totum»-ul casei

— Ei? dișe ea tare.

— Na, Mando? răspunse nenorocitul negustor.

— Să duc de-aici ciorbă?

— Lasă, nu te mai osteni de géba. Maria o să vie indata. Nu înțeleg unde stă atât de mult. Unde póte să fie?

— Dșóra s'a dus ca de obicei la lecția de piano, care ține un cias. Décă pui un sfert de cias dusul și altul intorsul, apoi acum la 6 ar trebui să fie negreșit acasă.

— Și acum sânt 6 și 35.

— Dar șcii cum umblă tramvaiele. Odată sânt prea pline, altă dată întârșie.

— Să le ia naibal!

— Pe lângă aceea unde mai pui tinerii ștregari, cari . . .

— Să-i ia dracu de ghigherli . . . imediat . . .

In acel moment ușa se deschise și Maria intră in odaie. Ea e grațiosă și are ochi mari și negri, pěr mă-tășos, e de 18 ani, are picioare mici, gropițe in obraz, in sfêrșit e o bucureștencă drăguță de tot.

— A, in sfêrșit ai venit, dișe bătrânul ironic, așe-dându-se la mesă și desfăcându-și șervetul.

— O, tăticle, tocmai eram să-ți istorisesc.

— Intei pune-te la mesă. In timpul mâncării îmi vei spune. Atunci o să pot înțelege mai bine. Am așteptat destul.

— Dar, tăticle, nu-ți poți inchipui: am avut o aventură in totă regula.

— O aventură?

— Da, o aventură cu un tiner, in tramvai.

— In tramvai? cu un tiner? O cerule!

— Da, tată, o aventură cu un tiner, care eră *comme il faut*, te asigur.

— Îți spun, dragă, că un tiner care e in adevăr *comme il faut* n'are nici odată aventuri cu o dșóra, cel puțin in tramvai. Dar totuș istorisește.

— Numai decât, tată. Dar nu-i nevoie să te miri și să strigi așa de tare. Îmi uitasem portmoneul; — lucru ce se póte întâmpla ori și cui.

— Negreșit! Mai cu sémă acelora cari n'au nici unul. Mai departe!

— N'am băgat de sémă asta decât atunci când conductorul mi-a cerut bani. M'am roșit și apoi am îngalbenit. Din fericire un tiner care ședea lângă mine dete repede conductorului 1 franc, dișcând:

— Pentru doue persoane!

El observase in ce stare me aflam și a plătit pentru mine.

— Vrea să dișă așa, dșóra, te imprumuți cu 30 de bani dela un om necunoscut. Ar fi fost de o mie de ori mai bine să spui conductorului, controlorului seu chiar vizitului in ce stare te afii! Nu se uită portmoneul când e să umbli cu tramvaiul, or mai bine diș nu se urcă nimeni in tramvai când și-a uitat portmoneul acasă. Cum o să capete tinerul asta inapoi cei 30 bani? Căci totuș nu vreau să-i remai dator.

— Dar, tăticle, îi am carta de vizită. Uite aici: Stefan Mirtanu, funcționar la minister.

Bătrânul, supărat, îi smulge repede carta din mână.

— Vrea să dișă a avut obrăznicia să-ți dea și carta? Hei! hei! Tinerul mătașului *comme il faut* e un intrigant și jumătate.

— Apoi fi cu minte, tată. Bani trebuia să-i dau inapoi. Prin urmare trebuia să-i știu și adresa.

Aristide aruncă șervetul și se sculă dela mesă.

— Hotărît că aji nu mânânc. Mando adu o birjă. Vreau să dau *domnulni* cei 30 de bani și o să-i trag și 2 *guri* cum se cade.

— Tăticle dragă, să nu faci asta. Ar fi o mare nerecunoștință. Gândește-te că tinerul ăsta m'a scăpat dintr'o mare incurcatură.

— Incurcatură! Lasă-me in pace! Nu-mi trebuie lecții, cel puțin dela o fată ca tine care își uită portmoneul acasă.

Aristide își luă pălăria și bastonul. Manda intră in casă.

— Birja e la pörtă. Birjarul mi-a spus că nu póte așteptă mult și nu face decât o cursă.

— Bine. La întorcere o să gălesc altul.

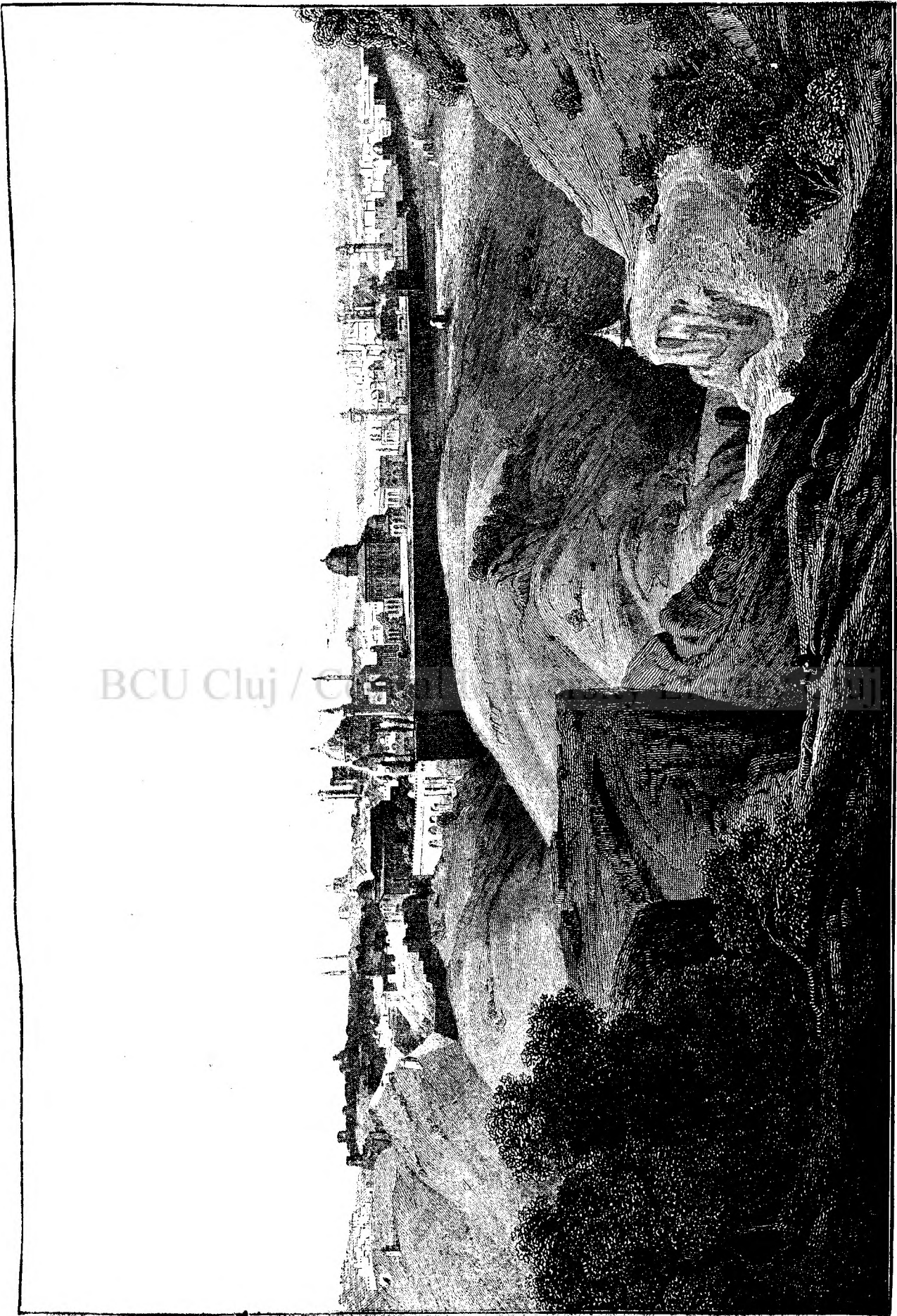
***

Negustorul plécă trântind supărat ușa. In acest timp Maria, roșie ca racul istorisește bătrânei sale prițene Manda, că pe Mirtanu îl cunoșce bine și cum de o lună încóce, amândoi se întelnesc la aceeaș oră in tramvai.

— Bre . . . astă-i istoria dracului strigă servitorea infricată.

***

Stefan Mirtanu se afiă in odaia lui de flăcău:
De-odată bate cineva la ușa. Acesta se deschide

I e r u s a l i m .

brusc și intră resuflând greu un domn gras cu pălăria în cap și cu bastonul în mână.

— Domnule! strigă el, purtarea dtale e forțe próstă!

«Să poftiți de absența tatălui și a portmoneului în așa chip ca să dai unei fete 30 de bani, plus o cartă de vizită asta-i prea-prea. Lasă că nu-i mare capital cei 30 de bani. Uite banii, ți-i restitui. Eu și fata mea dorim să nu mai avem de-aface cu dta.

Dnu Aristide, după cuvântarea acéstă fulgerătoare începù să caute prin busunare. Înainte de a puté rosti Mirtanu o vorbă apare, un alt individ pe scenă cum s'ar dice. Erá birjarul, care intrase învêrtind biciul în mână.

— Asta nu-i frumos boierule! Ți-am spus, că te aduc numai până aici. Dta te-ai învoit. Abiá am ajuns și te-ai dat jos fără să-mi plătești. Eu nu mai pot să mai aștept. Caii mi-s oboșiți. Numai fac altă cursă. Te rog dá-mi francul...

Ștefan Mirtanu nu înțelegea nimic din tóte acestea. Intr'aceea domnul cel gras se tot căută prin busunare repede. De-odată el se făcù roșu, apoi alb, violet, galben, în sfêrșit par că erá un curcubeu cu pălărie și cu palton.

— Mi-am uitat... portmoneul acasă?

— Șcim noi lucrurile astea, dice birjarul în batjocură. Dar la mine nu fac doue parale. Haide la secție.

El apucà mâna bietului mușteriu, care erá aprópe să leșine.

Iată inse că intervine tinerul, care dá birjarului banii spunându-i să éasă afară.

— Să nu te superi... dice el lui Aristide, care se zăpăcise.

— De unde... te rog... mersi... dá-i și 20 de bani bacșiș, dar nici o centimă mai mult!

Aristide tăcù numai decât, apoi dice:

— Dragă domnule Mirtanu îți sînt dator 1 fr. și 50 de bani. Décă vrei să-mi faci cinstea, vino astă-sérá la mine la mész, să mîncám la olaltă. O să-ți plătesc tot. Un negustor cinstit nu face datorii și socotéla curată e basa prieteniei...

***

Peste un sfert de cias, pe mésză lui Aristide erau trei tacámuri. Acésta e acum în tótá sérá, căci dșóra Maria s'a cásătorit nu de mult cu Ștefan Mirtanu.

Negustorul Aristide e nespus de vesel și spune la tótá lumea vorbele acestea:

— Toți căți sînteți părinți de familie să nu im-prumutați pe nimenea. Eu am fost dator 1 fr. 50 bani și ca să-i plătesc a trebuit să-mi dau fata și cu ea 10.000 de fr. zestre pe de-asupra.

SORA DURMĂ.

Despre dragoste.

— Mânia unei femei costă mai puțin decât iertarea ei.

— Mor multe fecióre în lume, dar nici una nu móre fără să fi conjugat un timp a verbului *a iubi*.

— Dragostea e singurul lucru scump ce nu se póte cumpără cu bani.

— Caută în iubire o sárutare mai mult și o scri-sóre mai puțin.

— Vai de femeia care implineșce tóte capriciile unui bărbat într'o singură lună séu într'o di! Amanții séu soții trebuie să mórá fără să fi deșertat cupa amorului până la ultima picătură.

La amici.

1

Cât e lumea de próstă
Și cum me judecați
Așá după vorbe,
Nu știți cetí în suflet
Și nu puteți să-mi dați
Nici spirit nici putere.

2

Că sînt cu voi prea móle,
La toți ve dau dreptate,
Făr a fi eu nimic;
Dar eu cetesc în suflet,
Ce am cu voi a 'nparte —
Nu sînt de tréba vóstrá,
Nu voi nimic să dic.

3

Ascult și tac la tóte,
Pe când me credeți próstă,
Eu gândul meu mi-l fac
Și de l'ați ști o dómne
Cum merge 'n lumea nóstrá,
N'ați fi așá de ageri,
Nu v'ar prea fi pe plac.

4

Când me gásiți cu vorba,
Eu vin din altă lume,
În lumea unde stați
Și nu sînt pregătítá
Să ve respund la glume,
Cum n'ați fi voi, gândirea-mi
În sboru-i s'o urmați.

5

Primiți așá cum este,
Pe om de-i cu iubire
Și nu ve 'ntreceți gândul
În suflet nu-ți intrá,
Voi nu me ve-ți cunóșce,
Dar eu cu o privire
Voi ști a ve da rëndul
Și prețul a vi-l da.

ELENA VORONCA.

Cugetări.

Te deprinzi câte odată a nu avé parale, dar nici odată a nu mai avé cât vei trăi.

*

Ceea ce displace adesea mai mult este escesul de zel.

*

Nu e de ajuns să ai spirit ca să nu fii prost, mai trebuie să știi și cum te servești de densusul.

*

Educațiunea trebuie să aibă doue base: *morală* pentru a întări virtutea, și *prudența* pentru a ne apără în contra viciilor altora.

*

Minciuna chiar când are un caracter oficios, are totdeauna ce va respingător pentru omul delicat.

Dela București.

Duminea Florilor. — Biserica Domnița Balașa. — O vizită la mitropolitul-primat. — Teatrul Național. — La Măgurele. — Institutul botanic dela Cotroceni.

Duminea Florilor

Diua acésta aici însemnéază, că petrecerile s'au sfârșit. În săptămâna mare toate teatrele și spectacolele stau închise. E rândul bisericilor, unde în aceste zile alérgă multă lume.

Încă de eri s'a anunțat sosirea acestei zile; pe strade vedeai o mulțime de băeți de școlă, purtând din casă 'n casă, cântând și oferind tuturoara salcă verde. Și în odaia mea solitară de otel a intrat unul, aducându-mi însemnul serbătorei și l'am primit cu dragoste, căci mi-a revocat în memorie acele zile de serbători fericite, petrecute la casa părintéscă, bucuriile din pruncie pe care nu le uiți nici odată.

Ca să-mi fac și eu o adevérată zi de serbătore, m'am dus și ați la biserica Domnița Balașa, unde admirabila ornamentică a bisericei și armoniosul cânt al corului vocal, trebuie să imprime ori și cui o simțire de plăcere nestérsă. Am stat acolo, în mijlocul mulțimei înțesate, până la sfârșit, căci nu e chip să-ți vină gândul să eși mai degrabă.

Și când a resunat și cele din urmă acorduri ale corului escelent, am eșit cu o nespusă mulțumire sufletéscă; am simțit o mândrie ce-ți inspiră faptul, că ceea ce ai vădut și auzit, este un imbucurător progres al culturii românești.

În entuziasmul meu, nu-ș' cum, mi-a venit idea să me urc pe dealul mitropoliei, să fac o vizită de omagiu In. Pr. SSale mitropolitului-primat Ghenadie al României, despre care am cetit și auzit atâte calități frumoșe, pe care îl stimam fără să-l fi vădut vr'odată.

Ajuns la cele patru colonne ce țin în fruntea lor vulturii romani, la pólele sușului unde a fost ucis ministrul Barbu Catargiu, m'a cuprins o nedomerire care me pune pe gânduri, că óre n'ar fi mai bine să me rentorc? Dar pe când meditam așa, iată-me ajuns la intrarea de sticlă a palatului mitropolitan.

Eminența Sa me primí afabil. Dimise pe cei doi preoți cu cari se află, ordonă să s'aducă dulcéța și încep să convorbéscă cu atâta căldură, par că ne-am fi cunoscut de mult. Fisic robust, voce profundă și cu un foc în ochi, îmbrăcat în haine simple, îmi făcea impresiunea unui adevérat părinte sufletesc, care își pricepe misiunea și are zelul și energia d'a o implini. Și cu cât îl ascultam mai mult, convingerea mi se întăriă din ce în ce mai tare, căci vorbiă cu simțire românească, cuvintele-i destăinuiau un spirit plin de zel național, se vedea că este la înălțimea vocațiunii ce are astăzi un Prelat care stă în fruntea bisericei în România.

Cu deosebită mulțumire îmi amintia de cei optsprezeci ani petrecuți ca episcop la Argeș, unde a înființat sute de așezăminte religioșe-culturale și unde a avut fericirea să stăruie la renovarea celebrei mănăstiri a Curții-de-Argeș.

Apoi me poști să-i vęd locuința mitropolitană și me conduse prin toate salónele și camerele, mobilate

simplu și neînzestrate decât mai cu sémă cu niște tablouri istorice și sfinte aduse de pe la mănăstiri.

Mai mult timp petrecurăm în pavilionul de sticlă, de unde este o vedere minunată asupra nesfârșitului oraș București, cu multele sale edificii imponente și cu bisericile-i mici și mari.

Timpu trecua repede și eră p'ací să uit că am să me depărtez. Eșii cu cele mai bune impresiuni.

Aruncai de-acolo din deal o privire asupra Bucureștilor și — ce minune! — orașul îmi părea mult mai frumos, decât la urcare. Vedeam că e plin de viață, că are viitor. Eram inspirat de încredere în vitalitatea elementului românesc.

Un biet călugăr, care tocmai se urcă la deal, se uită la mine cu mirare. Sermanul, el nu 'nțelegea pentru ce sânt eu atât de bine dispus!

Săptămâna trecută la Teatrul Național s'au dat tot beneficii, niște localisări, dintre cari nouă a fost numai una «Gazetarii», localisată de dnii Negoescu și V. Popescu.

Am vădut numai actul din urmă, căci în aceeaș sэрă dl dr. Victor Babeș, sosit de curénd din Roma, unde atât de eminent a reprezentat România, ne-a intrunit pe câțiva colegi la mesă. Ospitalitatea simpatică a distinsului nostru bacteriolog și afabilitatea amabilă a dnei Babeș, ne-au făcut să uităm că timpul trece.

Inse ori cât de târziu mergi la reprezentațiile teatrelor de aici tot ajungi, căci ele se incheie totdeauna după 12 ore.

Ajuns la «Gazetarii» numai în actul al patrule, am găsit publicul bine dispus, ceea ce-mi probă că piesa a reușit. Actul vădut de mine, este plin de viață; ómeni mulți, mișcare mare pe scenă. Actorii au jucat bine. La tómnă piesa va avé succes.

Vineri s'a jucat renumita piesă «Bărbatul Doicii», renumită pentru cuvéntul, că este una din piesele cele mai scandalóșe câte s'au jucat aici. Ce-i dreptul, piesa este fórte bine compusă, dar subiectul — imposibil d'a se povesti în o fóie citită de dame. Și cu toate aceste teatrul eră plin, prin loge dame din societatea naltă, pe care nu le veđi la piesele românești. E fórfe cu haz, că atât doica, cât și bărbatul ei sânt unguri, viniți în România la slujbă, în o casă română; améndoi vorbesc o românească cu accent unguresc și când Toneanu cântă «Hollod e te körösi lány» sala intrégă izbucneșce într'un vifor de aplause.

Sămbătă teatrul s'a închis cu opereta «Fatinița», care a reușit bine Dl Catopol a fost un escelent general Canciucoff, Hasnaș bun ca tutdauna, iar Brezeanu și Jianu au stors hohote nesfârșite

Acum Teatrul Național stă închis, inse tăcerea va ținé numai câteva zile, căci apoi vor începe reparațiile. Aceste vor fi mari și au să se facă în doi ani; anul acesta se va mări scena, se vor face sale de repetiții, cabine de îmbrăcat, toate acaste cu suma de 300.000 franci. Tot atâta se va cheltuí și în anul viitor, când se va transformá fațada și se vor face alte multe reparații în localele pentru privitori. Până la tómnă nu se va mai jucá în Teatrul Național.

Astăzi după miédăđi Academia Română a făcut o frumoșă și prea interesantă excursiune la Măgurele, spre a vedé noul institut de fete Oteteleșanu, care se va deschide la tómnă sub auspiciile Academiei Române.

Comuna Măgurele e situată la 7 kilometri de București. Șoséua distructuală ne-a pus la destul de

greu încercare birjele, un biet țeran s'a și restornat în șanț ferind din cale, mai suflă și un vânt strașnic care ne-aducea un nor de praf în ochi, va să dăcă escursiunea avea unele părți neplăcute, dar ce-mi păasă? Me interesă mult regiunea pe unde treceam, țeranii și portul lor, pământul și calitatea lui, obiceiurile, istoria din partea locului, despre cari grație amabilității dlui dr. Gr. G. Tocilescu, cu care eram împreună, primii cele mai interesante informațiuni.

Castelul Oteteleşanu din marginea comunei Măgurele dominăză totă împregiurimea acea. Acest castel a fost transformat de dl I. Kalinderu într'un institut de fete, pentru care scop își lăsase Ioan Oteteleşanu totă averea sa. Astfel locul de petrecere al reposatului boer și al prietenilor sei, va devini în viitor un locaș de muncă serioasă, unde se vor crește viitoarele mame române.

Castelul-institut e imponent, are doue etage cu o mulțime de încăperi mari și mai mici, cu doue turnuri de unde ți-se ofere vederea cea mai frumoasă asupra câmpiei nesfârșite și cu o verendă foarte mare asupra parcului din dosul castelului.

În fruntea edificiului tricolorul național vestește triumful culturii române, sus pe frontispiciu se află inscripțiunea «Institutul Ion Oteteleşanu», iar mai jos, deasupra etagiului prim se indică simbolul «Labor et honor».

Dl I. Kalinderu, care a condus toate lucrările de transformare și care pune atâta stăruință ca ele să se potă termina cu succes, ne-a arătat tot arangiamntul din fir în pâr, dându-ne cu multă complenanță toate informațiunile și explicațiunile. Din toate am putut constată, că noul institut va fi la nivelul cerințelor pedagogice moderne, un fel de Asil mai mic, care va adăposti 70—75 de fete, cu deosebirea, că crescându-le și măritându-le, le va da și câte o zestrișoră.

După ce vizitarăm toate, ne puserăm la mäsă, unde — firește — s'au pronunțat și câteva toasturi. Primul a fost rostit de dl D. A. Sturdza, secretarul general al Academiei, în sănătatea dlui Kalinderu, care la rândul seu a închinat în onorea colegilor sei academicieni, dl Vinc. Babeș a vorbit ca membru de dincolo, în sfârșit a salutat institutul dl V. A. Urechia.

De acolo intrăga societate, cu impresiunea cea mai bună s'a întors la București, oprindu-se întâu la Cotroceni la institutul botanic, condus de dl dr. Brândza, sub ale cărui auspicii s'a și înființat.

Am mai vorbit în colónele «Familiei» despre acest institut, acuma-s doi ani, în suvenirile mele bucureșcene. Am exprimat încă atunci admirațiunea mea și am adus tributul stimei pentru distinsul nostru botanist, dl Brândza, care l'a știut întocmi atât de bine și atât de strălucit.

Institutul acesta, înființat de câțiva ani, este o podóbă a capitalei București, o fală a României, unde cu mândrie putem să ducem pe ori ce invățat străin. Și ce mare mi-a fost mirarea, aflând că colegii noștri bucureșteni, afară de dl Urechia, încă nu-l văduseră.

Dl Brândza cu amabilitatea-i obicinuță ne-a condus, dimpreună cu asistenții sei, prin toate salele, dându-ne explicațiuni și făcând în urmă arătări cu lumina electrică. Atâte frumuseți, splendoră celor doue sale mari, arangiamntul cu gust și bogăția colecțiunilor a frapat și încântat pe toți. Numai unul a ramas din ce în ce mai trist, dl Gr. G. Tocilescu, care în calitatea sa de director al Museului suspină mereu, că de ce nu

poté avé și dsa un Museu 'atât de frumos? Ne-a și promis că va stăruf să-l facă în cinci ani.

Deocamdată Bucureșcii au trei aședăminte culturale, de cari în multe capitale nu găsești și pe care trebuie să le veđi decât ții să se credă că ai fost aici. Dacă ești preot, du-te la biserica Domnița Balașa; dacă ești om de litere séu artist, viziteză Ateneul; iar dacă ești om de știință, eși la Cotroceni în institutul botanic.

Situat la deal, din pórtă principală ai o privire admirabilă asupra orașului cu mfile sale de edificii deasupra cărora se nalță falnic Ateneul; iar jos la piciorle sale se 'ntinde 'n vale grădina botanică, cu mulțimea sa de plantațiuni.

Peregrinagiul nostru s'a terminat în camera de recepțiune, unde apoi s'au destupat sticle de șampanie. Dl Brândza, în entuziasmul seu lesne de priceput, a ridicat un toast pentru foștii ministri de culte dnii Sturdza și Maiorescu, cari au dat fondurile ca să se potă ridică acest majestos templu al științei; dl Sturdza a respuns, închinând păharul în sănătatea dlui Brândza, iar dl Negruzzi pentru dna Brândza.

Și drept suvenire a acestei vizite, ne inscriserăm toți numele în cartea vizitatorilor, deschidând o pagină anume cu inscripțiunea: «Academia Română recunoscătoare, 10 aprilie 1894». Au fost de față: vicepreședinții Negruzzi, Urechia cu dómna și Brândza cu dómna, secretarul general D. A. Sturdza, membrii: din secțiunea literară Caragiani, Ollănescu, Roman cu dómna, Tocilescu și scriitorul acestor rânduri; din secțiunea istorică Vinc. Babeș, Kalinderu și N. Ionescu; din secțiunea științelor Victor Babeș și Poni.

Apoi, fiind séră, ne-am rentors în oraș, aducând cu noi suveniri neuitate.

IOSIF VULCAN.

*****

Academia Română.

— Sesiunea generală din 1894. —

Sedința XVIII, la 4/16 aprilie. Dl At. Popescu, profesor la liceul real din Brăila, trimite scrierea sa «Eserciii ortografice», cerând să fie esaminată și să i se arate decât ea coresunde vederilor Academiei. Se recomandă spre examinare secțiunii literare.

Comitetul Asociațiunii transilvane trimite un apel cu listă de subscriere pentru crearea unui fond cu numele «George Barițiu», având de scop a se creá locuri libere în internatul școlei civile de fete a Asociațiunii transilvane la Sibiu. Comitetul cere ca lista trimisă să fie prezentată spre subscriere membrilor Academiei. Se decide a se indepliní cererea.

Dl Dobrianu N. Svilokossitch, student al făcúțăii de litere din București, cere un ajutor pentru a face cercetări privitoare la Românii în Serbia în archiva statului și în alte colecțiuni. Se recomandă spre cercetare secțiunii istorice.

Se dá cetire procesului verbal al secțiunii istorice pentru ședințe dela 29 martie. Secțiunea propune:

- 1, A se da dlui T. T. Burada ajutor de 500 lei pentru o comisiune în Pocuția și Silesia;
- 2, A se pune la concursul premiului A. Bodescu pentru 1899 subiectul «Monografie asupra cetăților Chilia și Cetatea-albă» istoria antică;
- 3, A se pune la concursul premiului Eliade-Rădulescu pentru 1898 subiectul «Studiu istoric și etnografic asupra Basarabiei, începând dela 1812 încóce».

Se decide a se pune propunerile secțiunii la ordinea zilei în ședința următoare.

Dl N. Quintescu amintește, că pe când la 31 martie se discută în Academie despre traduceri autorilor clasici și se hotărâse ca dl N. Barbu să fie invitat a continua traducerea lui Titu Liviu, acest învățat latinist încetase din viață, deci hotărârea Academiei nu mai poate fi aplicată față de dânsul. Dl Quintescu întreabă dacă Academia înțelege ca traducerea lui Titu Liviu să rămână necontinuată sau să se publice un nou concurs. Cere să se iee în această privință o hotărâre. Se decide a se pune la ordinea zilei această chestiune într-o viitoare ședință.

Dl Gr. Stefanescu aduce aminte că a rămas nehotărâtă o chestiune pusă în raportul comisiei bibliotecii, anume dacă suma ce se va înscrie în buget pentru facerea bibliografiei române de dl bibliotecar, va fi întrebuintată după găsirea cu cale a delegațiunii sau a comisiei bibliotecii. În această privință în comisiune a fost divergență de păreri.

În urmarea unei discuțiuni la care iau parte dnii Maniu, Stefanescu, N. Ionescu, Sturdza, Tocilescu, Babeș, se decide a se lăsa dlui Bianu sarcina de a face bibliografie și Delegațiunii pe aceea de a întrebuintă după necesitățile cari se vor ivi, suma ce se va pune în bugetul pentru această lucrare.

La ordinea zilei propunerea dlui P. Poni, subscrisă de membrii din Iași și de cei de peste Carpați, ca din biblioteca Academiei să se poată da cărți afară de localul bibliotecii numai membrilor cu locuința în București, ci și altora.

Urmază o discuție lungă pro și contra, în urmă se primește modificarea propusă de dl I. Kalinder, ca cărțile să se poată împrumuta tuturor membrilor ordinari din regatul României.

Ședința XIX, la 5/17 aprilie. Dl V. A. Urechia cere ca din cele trei exemplare de cărți, cari, conform legii se trimit Academiei, câte un exemplar să se trimită bibliotecii Urechia din Galați. Se admite.

Se pun la discuție propunerile secțiunii istorice și în urmarea unor discuțiuni lungi, cu 15 voturi contra și 8 pentru, se decide a se respinge cererea dlui Burada.

A doua propunere a secțiunii istorice se primește modificată astfel: «Cercetări istorice asupra orașelor Chilia și Cetatea-albă».

A treia propunere a aceleiași secțiune se primește. Propunerea dlui Quintescu relativă la continuarea traducerii lui Titu Liviu se trimite la secțiunea literară.

Ședința XX, la 6/18 aprilie. Se dă cetire procesului verbal al secțiunii literare pentru ședința dela 4 aprilie, prin care secțiunea face următoarele propuneri:

1, A se cumpără 200 exemplare din «Poesii populare din Banat» culegere de Enea Hodoș, atât din tom. I, publicat, cât și din a II-lea care se va publica.

2, A se tipări Baladele și Cântecul populare culese de preotul T. Bălășel, dându-i-se 200 exemplare.

3, A se da dlui I. Pop-Retegănuș ajutor de 500 lei pentru culegerea de poesii prezentată, a cărei publicare se va hotărâ mai târziu.

4, A se alege membrii corespondenți români: dnii colonel Șerbănescu, dr. I. Nenitescu și Duiliu Zamfirescu.

Se decide a se pune aceste propuneri la ordinea zilei într-o ședință viitoare.

Dl Sp. Haret cetește raportul și proiectul de regulament întocmit de comisiunea specială pentru punerea în aplicare a dispozițiilor din testamentul repozatului Vasile Adamachi.

După o discuție mai lungă proiectul se ia în considerare. Discuțiunea pe articole se va face în ședința viitoare.

Ședința XXI, la 7/19 aprilie. Se decide procesul verbal al secțiunii literare pentru ședința dela 6 aprilie, prin care se arată că secțiunea a hotărât a amâna esaminarea scrierii «Eserciii ortografice de M. Popescu» spre a se face în cursul ședințelor anuale. Se ia act.

Se discută regulamentul fundațiunii Adamachi, ce se votează cu unele modificări.

Ședința XXII, la 8/20 aprilie. Dl secretar general D. Sturdza prezintă raportul dlui B. P. Hașdeu asupra scrierii lui *u* mut final. Dl Quintescu dice că acest raport trebuie să fie mai întâi prezentat secțiunii literare, care să aducă propunerile sale. Cere a se urmă astfel, trimițându-se raportul la secțiune. Dl N. Ionescu dice că raportul să se ia în discuție fără a mai trece la secțiune, care are chestiunea în studiu de mai mulți ani. Se decide a se trimite raportul dlui Hașdeu la secțiunea literară și a se pune luni în discuție în ședința plenară.

Dl dr. C. Istrati ofere Academiei prima chartă în relief a țerilor române, făcută la 1854 de Cesar Boliac.

Dl Gr. Stefanescu prezintă Anul II din Buletinul Societății de științe din București. Tot odată dăruiește Academiei «Românul» din 1860 și 1861.

Academia exprimă mulțumiri dlor dr. Istrati și Gr. Stefanescu.

La ordinea zilei se pun propunerile secțiunii literare prezentate la 6 aprilie.

Propunerea de a se cumpără 200 exemplare din «Poesii populare din Banat» culegere de Enea Hodoș, tom. I și II. Propunerea secțiunii se recomandă comisiei financiare.

Se recomandă asemenea comisiei financiare propunerile secțiunii, de a se tipări poesii populare culese de preotul T. Bălășel și de a se da dlui I. Pop-Retegănuș remunerarea de 500 lei pentru colecțiunea de basme prezentată.

Dl D. C. Ollănescu cetește raportul său general asupra lucrării comisiei premiilor, prin care se arată că pentru premiul Năsturel-Herescu majoritatea comisiei recomandă cartea «Istoria filosofiei antice» de G. Dem. Teodorescu, iar pentru premiul lui Lazăr recomandă scrierile dlor C. Chir și dr. I. Kiriak.

Dl B. P. Hașdeu dice că raportul comisiei premiilor l'a surprins neplăcut. Scopul premiilor Academiei este de a se încuraja lucrările originale, nu traduceri sau compilațiuni. Din raport se vede înse, că comisiunea premiilor din acest an a făcut tocmai contrariul, căci pe când înlătură lucrări originale de o valoare recunoscută de totă lumea noastră literară, se propune a se premia o compilațiune cum este cartea dlui Teodorescu, în care nu este cea mai mică cugetare originală. Mai bine să nu se dea premiile de loc, decât să se facă cum propune comisiunea.

Dl D. Sturdza propune să se citească toate rapoartele, ca astfel să se lumineze toți membrii Academiei, cari nu pot studia cărțile prezentate la premiu. Aceasta se poate face numai prin rapoarte amănunțite. Aceste rapoarte trebuie să aibă și altă însemnătate mare, aceea

că printr'ênsele Academia să deie direcțiune în activitatea literară și științifică. Din ce în ce mai mult se vede necesitatea ca să se ia măsurile necesare pentru a se pute avea rapoarte mai complete.

Discuțiunea generală se închide.

Dl I. Caragiani citește raportul său special asupra cărții dlui G. Dem. Teodorescu, propusă de comisiune pentru premiare.

Se pune la vot propunerea majorității comisiunii de a se premia cartea dlui Teodorescu.

Votanți 22, pentru 12, contra 10.

Dl președinte anunță că propunerea neîntrunind două treimi, ci simplă majoritate, urmăzează a fi pusă la nou vot în ședința de luni.

Dl A. D. Xenopol citește raportul său special despre scrierea dlui N. Petrașcu «Figuri literare contimpurane» care în comisiune a întrunit 4 voturi pentru, 5 contra, și se votează astfel: votanți 22, pentru 6, contra 16. Dl președinte anunță că propunerea de premiare s'a respins.

Dl D. C. Ollănescu citește raportul său special asupra cărților «Rustice» de N. Radulescu-Niger, care în comisiune a întrunit 4 voturi pentru, 5 contra. Dl Gr. G. Tocilescu ține un discurs prin care spriginește propunerea minorității. Se pune la vot. Votanți 22, pentru 9, contra 13. Propunerea de premiare s'a respins.

Dl A. D. Xenopol citește raportul său special asupra cărții dlui A. C. Cuza, «Meseriașul Român» care în comisiune a întrunit 4 voturi pentru și 5 contra. Se pune la vot. Votanți 21, pentru 8, contra 13; propunerea de premiare s'a respins.

Dl Gr. G. Tocilescu citește raportul său special asupra scrierilor dlui T. D. Speranția, care în comisiune a întrunit 2 voturi și 7 contra. Se pune la vot. Votanți 21, pentru 10, contra 11. Propunerea de premiare s'a respins.

Dl dr. V. Babeș citește raportul său special asupra cărții «Higiene» de dl dr. Urechia, care în comisiune a întrunit 2 voturi pentru și 7 contra. Se pune la vot. Votanți 19, pentru 6, contra 13.

Ședința XXIII, solemnă, la 9/21 aprilie, sub preșidiul regelui Carol.

Dl B. P. Ilașdău citește următoarea dare de seamă asupra lucrării «Marelui Etimologic al României»:

«Invățătura cea dintâiu, aceea prin care Mântuitorul își începuse buna vestire de biruința sufletului asupra materiei, a fost invățătura acesta: Nu numai cu pâine va trăi omul, ci cu tot cuvântul...

«Sunt și eu unul dintre aceia pe cari cuvântul îl hrănește mai mult decât pâinea. Eram sătul de pâine și așteptam hrana cuvântului pentru a dobândi o nouă putere și un nou avânt la muncă. Acesta hrană a cuvântului îmi lipsia. Mi-ați dat-o Maj. Văstre prin augustin discurs de deschiderea sesiunii de față a Academiei Române.

«Lauda — și nu ȳic «lauda nemeritată», căci nici regele Carol nu dă aceluia care nu merită, nici Hașdău n'ar primi decât n'ar fi convins că merită — lauda pe care Maj. Văstre ați reversat-o atunci cu bielsug asupra lucrării mele, tocmai la inaugurarea activității noastre academice, aceea laudă me 'ntărește, Sire, pentru a merge înainte cu o străduință îndoită.

«Prin volumul de față Etimologicul a ajuns la pagina 2766. Cuvintele studiate în acest volum sunt dela silaba *Ban* până la silaba *Baz*. Intre aceste cuvinte figurază un mare număr de termeni în parte necunoscuți până acum lexicografilor noștri, în parte re-

mași enigme din punctul de vedere al originii. Voi indică aici din terminologia țărănească: *basal* ca nume al berbecului, *baște* ca nume al ôiei, *baz* ca nume al cocoșului, *bască* ca nume al lânei, *barangă* ca nume al lupului, *barbur* ca ornament al cămeșei țărăneșei, *barbaric* la musteța etc. apoi cuvintele foarte grele ca: *baragan*, *bardă*, *bantă*, séu cuvintele cari până acum n'au putut să fie clasificate sub raportul sensului, ca verbul *bat* și derivatul *batjocoresc*; de aici termenii mitologici ca *Barba-cot* și *Barbură*; vechile familii boerești: *Bantazi*, *Barbovsni*, *Barbovschi*, *Bagota* — un termen juridic foarte important *barsină*, care ne-a adus a limpedi totodată pe *uric* și pe *ohavnic* etc. etc.

«Raportul dlui secretar general a atras o deosebită atențiune asupra monografii din acest volum: *Basaraba* și *Basmu*.

«Monografia despre *Basarabă* a fost deja citită în sinul Academiei; îmi va fi permis dară a citi de astădată pe celalalt cuvânt: *Basmu*.

(Citește cuvântul *Basmu*, pe care îl vom publică în curând. Red.)

Apoi termină astfel:

«Fiecare om, fiecare suflet, se intrupază pe pământ cu o misiune deosebită o misiune mică séu o misiune mare, dar neapărat o misiune, prin care se justifică nașcerea noului musafir al plantei. Unele suflete au câte o misiune colosală și câte odată spirite adevărat superioare, ele posedă o deplină conștiință acelei misiuni.

«ȳiua nașcerii, prima ȳi a misiunii, se repetă în fiecare an și în fiecare an la aceea ȳi noi ar trebui să ne dăm seamă d spre misiunea pe care ne-a incredințat-o Providența. Majestatea Văstre v'ați născut pentru a înălță la gurile Dunării o puternică cetate de civilizațiune și ne-ați dovedit nu odată că aveți o deplină conștiință de acesta misiune. Ieri a fost ȳiua nașcerii Maj. Văstre și astăȳi este ȳiua invierii lui Lazar. Să trăiți, Sire, să trăiți îndelungat de aȳi înainte pentru a realisă din ce în ce mai mult și din ce în mai bine sublima misiune: invierea lui Lazar numit România!»

Dl V. A. Urechia citește memoriul său despre manuscriptul lui Bandinus referitor la catolicii din Moldova, dăruit Academiei de dl C. Esarcu.

Ilustrațiunile din nr. acesta.

Un ideal. Cine este? Pe cine represintă? Dumneȳu șcie. Póte nici artistul, care i-a făcut conturile pe pânză ș-apoi le-a întregit cu atâta minuțiositate. O fi vr'o fantasie a lui. Póte că nici nu există. Ar fi păcat, căci este un ideal frumos.

Ierusalim. Oraș sfânt atât pentru creștini, cât și pentru iudovi. Mari lucruri s'au petrecut acolo, care vecinic vor atrage peregrinajele creștinilor. Ilustrațiunea noastră represintă Ierusalimul privit de pe un deal.

LITERATURĂ și ARTE.

Știri literare și artistice. Dl *Delavrancea* va scóte la lumină în curând la București un volum nou de peste 300 pagini, care va purtă titlul de «ȳile de luptă». — Dl *Al. Vlahuța* a publicat la București a treia ediție din volumul său intitulat «Din Góna Vieții.» — Dl *Fr. Damé* a scós de sub tipar asemenea la Bu-

curești fășcióra I din volumul al doile a dicționarului româno-francez; acesta fășcióra conține litera E în înregime și G. până la cuvântul Grumađi. — *Dl Niculae Branu*, tinerul pictor român din Sălăgiu, a sosit la București, unde va espune mai multe tablouri ale sale; dl Branu a espus mai multe tablouri și la Viena, unde au fost bine apreteiate. — *Dl Gr. Borgovan* a dat sub tipar la București o lucrare didactică intitulată «Povățitorul clasei I».

Figuri literare contimpurane. Sub titlul acesta a publicat dl N. Petrașcu la București un volum de 210 pagine, care cuprinde studii asupra scrierilor dlor T. Maiorescu, Delavrancea, A. Naum, D. C. Ollănescu, T. Șerbănescu, C. Mille, G. Sion și A. Mărgărit. Volumul e precedat de «Un cuvânt înainte» în care se spune, că generația de ađi, care crește, nu se cunoște încă; nici un poet nu i-a pus în lumină aspirațiile, nici un talent nu s'a arătat mergând înaintea ei, de și evenimentele care nasc poezii n'au lipsit și nu lipsesc nici ađi. E adevărat, că ultima impresie, ce ne-a lăsat Eminescu, e tristă; dar decă tristăta acesta ne-a strâns câmpul iluziilor, cine șcie decă n'a întârit în același timp în sufletul nostru cele câteva speranțe legitime, cele câteva voci puternice, naționale, ale noastre. Vorbind la dreptul, scrie autorul, noi n'am avut și n'avem public cetitor. Societatea noastră e aprópe neputincioasă, în privința acesta. E o societate stricată, din punctul acesta de privire, vrăjmașă ei însaș. Nu trebuie încă să uităm, că reul acesta e alimentat de cea mai mare parte din diarele noastre, nepregătite, indiscrete, unele chiar triviale, corumpătoare de demnitatea omului și funeste unui popor ce pretinde să se cârmue de sine. Pe de altă parte, incheie dsa, n'avem nici un ajutor dela femeia română contimpurană, lipsită cu deseversire de gustul literar și cu educația nenorocită de a figurá, în privința acesta numai ca o mobilă mută în salon. Aici, încât pentru femeia română de dincoace de Carpați, trebuie să ne facem rezervele. După acesta autorul ne descrie activitatea literară a dlui T. Maiorescu, rolul și influința ce dsa, în fruntea «Junimei», a avut asupra direcției culturale noastre; el descrie ca pe stilist și ăice că stilul dlui Maiorescu e larg, armonios, cu perspective depărtate, aruncând în giuru-i și până în depărtări o lumină magică; ni-l prezintă ca pe orator, spunând că dl Maiorescu caută mai mult a pătrunde auditorul seu decă a-l mișcă; în sfârșit vorbește despre profesorul, care are darul a popularisá ideile cele mai abstracte și mai grele de înțeles. — Cu Delavrancea autorul se ocupă pe lung și ajunge la conclusia, după noi nedreptă, că totul pare în el frământat, turmentat, nefiresc și cel ce îl citește rămâne pe gânduri, căci nu găsește nici o trăsătură de unire între modul seu de înțelegere și felul cum sânt acolo date lucrurile. — Despre A. Naum scrie, că din scrierile sale pare un diletant în înțelesul deplin al cuvântului, pasionat de literatură și poezie, cu multe cunoștinți în privința acesta și trăind mai bucuros în sine. În traducerile sale e cu mult mai superior. — Pe dl D. C. Ollănescu îl prezintă ca pe traducătorul lui Orațiu și ăice «Cine va luá un moment pe Orațiu în mână și va esaminá vers cu vers traducerea acesta, va vedé ce espesii fericite a întelnit dl Ollănescu în limba română, fără să siléscă și nici să perifrizeze pe autorul latin. — Poesia dlui Șerbănescu, scrie autorul, în marginile ei neegale și restrânse, numărul bucăților nu credem să trecă de 30, a fost, se vede, efectul primăverii vieții poetului. În unele poezii ale sale sânt comparații, sânt metafore, dar

dedesubtul acestor flori rămâne scheletul prosaic. Versul seu nu póte fi decă de o eleganță simplă și parfumată, ca o batistă de damă, ce ascuude un suris séu o lacrimă ce curge. Dar nu tóte bucățile sale au calitatea acesta, unele sânt făcute fără nici o inspirație. — C. Mille nu face nici roman nici nuvelă psihologică. — Literatura lui George Sion, ca a mai tuturor contimpuranilor lui, privită din punct de vedere propriu ăis de artă, o va spulberá vântul timpului, decă nu a spulberat-o deja. Cu tóte acestea ne face efectul unui arbor secular, uscat de frunze, dar care stă încă în picioare, fiind că rădăcinile lui sânt adânci și trăesc într'un pământ bun și hrănitor, în pământul iubirii de țeră. — Pe Apostol Mărgărit îl prezintă nu ca pe scriitor, ci ca pe un luptător al românismului în Macedonia. — Prețul volumului 4 lei.

Din Etymologicum Magnum Romaniae. Consiliul de instrucțiune publică al României a publicat sub titlul din fruntea acestor șire un estras de cuvinte din Marele Etimologic al României, fundat de regele Carol și lucrat de dl B. P. Hașdeu, drept bucăți alese și adaptate pentru clasele secundare superioare. Volumul de 350 pagine cuprinde următoarele capitole: Dicționare și dicționare, Genealogia popórelor balcanice, Ajung, Albina, Aleg, Amnar, Antina, Apuc, Ariciu, -atec, -ăesc, teecerea lui *bi* în *ghi*, Ba, Baba-Novac, Bacău, Balș, Ban și Basarabia. Prețul 3 lei 50 bani.

TEATRU ȘI MUSICĂ

Teatrul Național din București. Un colaborator al diarului «Tera» a avut o convorbire interesantă cu dl Gr. Gr. Cantacuzino, director general al teatrelor din România. Din acesta convorbire scótem următoarele detaiuri: dl Cantacuzino a spus că în stagiunea trecută s'au jucat destul de puține piese originale, cinci-șese și anume: Primul bal, Hanul Konaki, Saul, Lizi și În pragul scenei. Direcțiunea a primit mai multe piese care s'au găsit bune de a fi represintate, dar au ramas pentru stagiunea viitoare, căci piesele au venit mai târđiu, anul acesta stagiunea se inchide mai de vreme, pentru a se incepe reparațiile teatrului, iar pe de altă parte artiștii erau oboșiți de marele numer de piese puse în studiu. Despre localisări, dl director general crede, că ele sânt neapărat trebuinciose unui popor, a cărui literatură e încă în fașă; dar localisările sânt ađi la ordinea ăilei chiar în țerile cu o literatură mai înaintată; se localiséză pe o scară intinsă în Ispania, Portugalia, în Italia, care numără atâția autori celebri, în Anglia patria lui Shakespeare etc. Cele mai multe localisări sânt după autorii francezi și puține după autorii germani. Ori ce s'ar ăice, o localisare bună are ceva original în ea; se traduce numai acțiunea, dar tipurile, caracterele, în mare parte sânt ale localisatorului. Dl director general e cu totul pentru piesele originale și decă ar avé destule care să fie bune, n'ar mai lăsá să se jóce nici o traducțiune séu chiar localisare. Dar din piesele originale, câte s'au reprezentat, numai acele au avut succes, care cuprindeau alusiuni politice. Piesele lui Caragiali nu se reiau, pentru că s'au jucat de multe ori și în București și prin provincie, așa că tótă lumea le cunoște. O singură piesă a dlui Caragiali s'a reprezentat numai de doué ori «Năpatea», cere s'ar puté reluá, dar se șcie că n'a avut nici un succes. Dl director general este de părerea că avem destule talente de autori dramatici, dar literatura dramatică produce puțin,

căci limba română e cunoscută de un numer mărginit de oameni. O piesă românească nu se poate jucă decât aci, la Iași și la Craiova. Ce-ar pute câștiga un autor? Mai nimic. Nu tot așa e 'n Franța séu altă țără din occident, unde o singură piesă bună poate imbogăți pe autorul ei.

Angajamentele artistei Darclée. Dna Darclée, celebra cântăreță română va sosi curând la București pentru a da mai multe reprezentațiuni. Dsa vine din Nisă și Milan unde a reputat niște succese strălucite in noua și frumoasă operetă «Manon Lescaut». De aci dna Darclée va merge la Petersburg, unde e angajată in cursul lunei aprilie pentru 10 reprezentațiuni plătite cu 60.000 lei. Apoi va plecá la Paris unde va da in cursul lunei lui maiu 10 reprezentațiuni plătite cu 35.000 lei. Dela Paris se va duce in America de Nord, unde va sta 5 luni și va fi plătită cu 50.000 franci pe lună și apoi in America de Sud, unde va mai sta alte patru luni plătite cu 320.000 franci. Contractele sânt deja iscălite.

Societatea diletanților români din Făgăraș. «Progresul» s'a constituit astfel: președinte dl dr. Ioan Șenchea, vicepresidentă dna Zinca Roman, cassar dl Ioan Dejenariu, controlor dl Mihail Bardoși, secretar dl Ioan Berescu. In comitet s'au ales dómnele: Valeria Bârsanu, Carolina Cosgaria, Maria Danu, Maria Florea, Elisa Pop și Ana Poporád, dimpreună cu dnii Iuliu Danu, dr. Andrei Micu, Alesandru Pocol, Aron Poporád, Ioan Turcu și Nicolae Aron. A treia și de Paști societatea va arangia o producțiune musicală-teatrală urmată de dans.

Sodalii români din Brașov vor arangia acolo a doua și de Paști in otelul central «Nr. 1» o serată musicală-teatrală, in care corul va cântá cvartete, se va declamá, se va produce cançoneta «Stan-covrigarul», de V. Alecsandri, in sfêrșit se va jucá piesa «Pétra din casá» de acelaș. După teatru va fi joc, care va incepe cu Călușerul și Bătuta.

BISERICĂ ȘI ȘCOLĂ.

Palat și biserică română gr. catolică in Arad. Capitolul român gr. cat. din Lugos, precum cetim in «Dreptatea» lucréză la un proiect pentru zidirea unui edificiu cu 2 etage, cu frontul in doue strade principale, pe str. Deák Ferencz și pe a bisericei in mijloc cu o biserică nouă frumoasă. Planul e gata. Bugetul e proiectat cu 200.000 fl. Din jos vor fi prăvălii, in etage locuințe cu chirie și cuartirul parochial.

Adunări învățătorești. La Arad la 3 și 4 maiu n. se va ține adunarea generală a Reuniunii învățătorilor din protopopiatele consistoriului aradan din drépta Muresului, sub presiudiu dlui Teodor Ceontea, secretar dl Nicolae Ștefan. — La Alios mercuri după Paști se va ține adunarea generală a Reuniunii învățătorilor români gr. or. din protopopiatul Lipovei.

C E N O U ?

Mai nou delà Academia Română. Discuțiunea asupra lui u mut s'a amânat iarăș pe sesiunea viitoare, căci acuma propunerea presentându-se târziu, nu mai erá timp de ajuns pentru desbatere meritorie.

Membru in locul regretatului George Barițiu, in secțiunea istorică, s'a ales canonicul I. M. Moldovanu din Blaș, actualul președinte al Asociațiunii transilvane.

Episcopul dr. Victor Mihali dela Lugos s'a ales membru onorar; membru corespondent poctul T. Șerbănescu.

Un premiu de 5000 lei s'a votat dlui G. D. Teodorescu pentru «Istoria filosofiei».

In comisiunea de 9 pentru esaminarea cărților intrate la concurs s'au ales: din secțiunea literară Maiorescu, Naum, Vulcan; din cea istorică Babeș, Maniu, Urechia; din a științelor Aurelian, Felix și Poni.

Președinte al Academiei a fost ales dl Ion Ghica; vicepreședinți au remas cei de an și anume dnii Negruzzi, Urechia și Brândza.

Sesiunea (și nu secțiunea, după cum s'a strecurat prin greșelă de tipar in nr. trecut) s'a inchis mercuri după mēdădi.

Procesul Memorandului, care se va judecă la 7 maiu n. la Cluș, a stērnit mare interesare in România. In duminca Tomei, ajunul judecării procesului, in toate bisericile din țără se va ține câte o slujbă anume și adunare aprópe in toate orașele. La București va fi un meeting, la care vor luá parte delegați ai tuturor secțiunilor Ligei culturale. Cu asta ocașiune vor luá cuvēntul dnii Ionel Grădișteanu, Delavrancea, C. Dumitrescu Iași și alții.

Procese de presă. Noul proces al Tribunei, intentat dlor George Petrovici și George Crăciun, pentru un apel publicat in august in numitul diar și adresat preparamților români absoluți, s'a pertractat la 18 aprilie in Cluș. George Crăciun a fost judecat la trei luni de inchisóre de stat și 50 fl. amendă; George Petrovici la 4 luni de inchisóre de stat și 100 fl. amendă; redactorul respundător Andrei Balteș la 300 fl. amendă, tipograful Ioan Popa-Necșa la 200 fl. amendă și purtarea speselor de 29 fl. 89 cr. Din cauțiune se va detrage 500 fl. — **Vulturului** din Oradea-mare asemenea i s'a intentat proces de presă; acesta se va pertractá la 16 maiu n. la tribunalul cu jurați din Oradea-mare. — **Părintele Lucaciu** are un nou proces la tribunalul din Sătmár.

Societatea de lectură a femeilor române din Turda, la stăruințele dnei Maria Vlăduțiu, s'a reconstituit, alegēndu-se presidentă dna Maria Vlăduțiu, vicepresidentă dna Ana Cigărean, casieră dna Ana Petricaș, controloră dna Carolina Bologa, bibliotecăresă dșora Olimpia Vlăduțiu, secretar dl Alesandru Gaia.

Căsătoria civilă. Proiectul de lege pentru introducerea căsătoriei civile, votat și pe paragrafe, s'a trimis la casa magnaților, care l'a transpus comisiunii justiciare și apoi a inceput să-l discute.

Necrolog. Vasile Pop, canonic gr. c. român in Gherla, a incetat din vieță la 17 aprilie, in etate de 62 ani.

Calindarul săptămânei.

Domineca Pașcilor Ev. dela Ioan c. 1.

Diua sēpt.	Calindarul vechiu	Călind. nou	Sórele
Duminică	17 (†) Sfintele Paști	29 Petrus	4 45 7 8
Luni	18 (†) Păr Ioan	30 Eutropia	4 43 7 9
Mărți	19 (†) Cuv. Ioan Pustn.	1 Mai M. Fil.	4 42 7 11
Mercuri	20 Teodor Trich.	2 Sigismund	4 41 7 12
Joi	21 Ianuariu	3 (†) Indlt. Dl.	4 39 7 14
Vineri	22 Teodor Sicheot	4 Florian	4 38 7 15
Sâmbătă	23 (†) St. Georgiu	5 Gothard	4 37 7 16

Proprietar, redactor respundător și editor: IOSIF VULCAN.

CU TIPARIUL LUI IOSIF LÁNG & COMP. ORADEA-MARE.